

Procedură de sesizare, intervenție, monitorizare și evaluare a serviciului prioritate 0 cu privire la riscul de separare al copilului de familie

pentru lucrători comunitari, DGASPC și DSP

Prezenta procedură a fost dezvoltată și testată în cadrul proiectului demonstrativ „Prima prioritate: niciun copil invizibil!” și continuă să fie testată în cadrul modelului „Incluziune socială prin furnizarea de servicii integrate la nivel de comunitate” în județul Bacău.

Serviciul prioritate 0 este generat atunci când un copil însumează 7 sau mai multe vulnerabilități, fiind serviciul care avertizează lucrătorii comunitari asupra riscului de separare a copilului de familie¹.

Prezenta procedură urmărește să traseze principalele acțiuni privind colaborarea dintre lucrătorii de la nivel comunitar și structurile județene implicate: DGASPC, respectiv DSP, dar și pașii necesari pentru efectuarea serviciului și pentru monitorizarea și reevaluarea ulterioară a cazului.

Ținând cont de legislația în vigoare:

- Ordinul nr. 177/2003 privind aprobarea Standardelor minime obligatorii pentru telefonul copilului, standardelor minime obligatorii privind centrul de consiliere pentru copilul abuzat, neglijat și exploatat, precum și a standardelor minime obligatorii privind centrul de resurse comunitare pentru prevenirea abuzului, neglijării și exploatării copilului;
- Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, republicată în 2014;
- Legea nr. 272/2004 pentru protecția și promovarea drepturilor copiilor, completată de legea nr. 257/2013;
- Ordinul nr. 288/2006 pentru aprobarea Standardelor minime obligatorii privind managementul de caz în domeniul protecției drepturilor copiilor;
- Metodologia de lucru din 2006 privind colaborarea dintre DGASPC și SPAS/persoane cu atribuții de asistență socială, în domeniul protecției drepturilor copiilor;
- Norma metodologică de aplicare a OUG nr. 162/2008 privind transferul ansamblului de atribuții și competențe exercitate de Ministerul Sănătății către autoritățile administrației publice locale din 29.01.2009
- Legea nr. 292/2011 a Asistenței Sociale;

¹ Ținând cont de faptul că riscul de separare a copilului de familie nu este definit nici în literatura de specialitate, nici de organizațiile internaționale, proiectul demonstrativ a vizat testarea unei definiții de lucru. Această definiție nu este bazată pe evidență, ci a fost rezultatul unui proces de consultare între specialiști în domeniu, lucrători comunitari și supervizori din partea DGASPC. Experiența din cadrul proiectului demonstrativ va ajuta la completarea/ajustarea definiției, în funcție de rezultatele obținute la nivelul comunității și de recomandările evaluării sumative.

- HG 49/2011 Metodologia de intervenție multidisciplinară și interinstituțională privind copiii exploatați și aflați în situații de risc de exploatare prin muncă, copiii victime ale traficului de persoane, precum și copiii români migranți victime ale altor forme de violență pe teritoriul altor state;
- HG 1103/2014 pentru aprobarea metodologiei privind realizarea obligațiilor ce revin autoritatilor administrației publice locale, instituțiilor și profesioniștilor implicați în prevenirea și intervenția în cazurile de copii aflați în situație de risc de parasire sau parasiți în unități sanitare;
- Proiectul HG pentru aprobarea Metodologiei de lucru privind colaborarea dintre Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului și Serviciile Publice de Asistență Socială;

precum și de:

- Teoria schimbării propusă de proiectul demonstrativ;
- Metodologia de diagnosticare a vulnerabilităților copiilor și familiilor acestora de către lucrătorii comunitari (metodologia Aurora);
- Manualul de utilizare a aplicației Aurora,

prezenta procedură propune:

- 1) Detalierea intervenției și a acțiunilor: specialiști și instituții implicate, intervale de timp;
- 2) Schema logică a intervenției.

1) Detalierea intervenției și a acțiunilor

A. Identificare

- AS și/sau AMC² vizitează³ gospodăria și o înregistrează folosind aplicația Aurora.
- Este generat serviciul prioritate 0 care avertizează asupra riscului de separare de familie (prin cumul de 7 sau mai multe vulnerabilități).

B. Sesizare (în primele 24 de ore de la identificarea cazului)

- Echipa de lucrători comunitari⁴ este cea care trebuie să sesizeze⁵ cazul copilului pentru care a fost generat serviciul prioritate 0:
 - 1) În cazul în care AS/RS este cel care a identificat cazul, va lua legătura telefonic cu supervisorul desemnat DGASPC
 - În cazul în care AMC este cel care a identificat cazul, acesta va anunța AS/RS și supervisorul DSP. Ulterior, AS/RS va referi mai departe situația către supervisorul DGASPC
 - Supervisorul DGASPC îndrumă AS/RS și facilitează legătura acestuia cu serviciile de specialitate din cadrul DGASPC⁶.
 - 2) AS/RS face o solicitare către serviciul de specialitate din cadrul DGASPC
 - 3) AS/RS va convoca de urgență Structura Comunitară Consultativă pentru a pune în discuție situația copilului identificat în risc de separare de familie
- După ce toți pașii de mai sus au fost efectuați, 4) LC pot schimba statusul serviciului⁷ în aplicația Aurora. Schimbarea statusului nu înseamnă rezolvarea situației de risc, ci este doar începutul intervenției.

² Cu toate acestea, situațiile din categoria Prioritate 0 pot fi identificate de orice alt lucrător comunitar care interacționează cu gospodăriile, familiile, copiii din comunitate, iar aceste situații trebuie semnalate AS sau AMC care să le ia în evidență.

³ În cadrul proiectului demonstrativ, vizita în gospodărie este realizată conform procedurii specifice, prin serviciul de identificare pornind de la baza de date inițială a copiilor „invizibili”, cu posibilitatea de a viza și alte gospodării din comunitate prin: i) recensământ comunitar; ii) referire din partea actorilor instituționali; iii) autosesizare (cerere făcută de gospodărie); iv) sesizare de la vecini sau v) prin metoda bulgărelui de zăpadă în sat/comună. În plus, trebuie ținut cont de prevederile celorlalte acte normative, care reglementează evaluarea inițială a cazului în 72 de ore de la primirea sesizării, sau conform noii metodologii în 48 de ore.

⁴ În practică, în perioada Noiembrie 2014-Aprilie 2015, AS/RS și AMC care au identificat copii pentru care au fost generate servicii prioritate 0 au considerat că nu este necesară sesizarea DGASPC, apreciind că nu există risc de separare, și că au identificat resursele și serviciile necesare pentru a gestiona situația pe plan local. Cu toate acestea, serviciile prioritate 0, așa cum au fost acestea definite în contextul proiectului demonstrativ, fac necesară sesizarea cazului către DGASPC și identificarea intervențiilor care să elimine/amelioreze situația de risc în care se află copilul.

⁵ Sesizarea presupune, așa cum este menționat și în *Manualul de utilizare Aurora*, în secțiunea referitoare la *Serviciul prioritate 0*, contactarea supervisorului DGASPC.

⁶ Serviciul de specialitate din cadrul DGASPC face referire la serviciul care are în competență acțiunile și serviciile pentru intervenții în regim de urgență și vizează cazurile de copii victime ale abuzurilor/neglijării/lipsiți de supraveghere și altele.

⁷ Statusul serviciului va fi schimbat în *efectuat*. Până în acest moment nu a fost identificată nicio posibilă situație în care serviciul prioritate 0 să impună marcarea cu *imposibil de efectuat*.

Observații:

- **Toate cazurile pentru care au fost generate servicii prioritate 0 trebuie sesizate/comunicate către DGASPC** care trebuie să documenteze⁸ și să păstreze o evidență/bază de date cu fiecare caz în parte și monitorizarea acestora periodică (conform instrucțiunilor din metodologia Aurora).
- Totodată trebuie avut în vedere faptul că, sesizarea/informarea/comunicarea către DGASPC nu absolvă primăria și lucrătorii comunitari de responsabilitatea identificării soluțiilor și de derularea intervenției, respectiv de furnizarea serviciilor conform pachetului de servicii generat de Aurora pentru fiecare caz în parte la nivel local.

C. Intervenția supervisorului DGASPC

- Supervisorul județean va susține LC în solicitarea serviciului de specialitate din cadrul DGASPC care are obligația de a verifica sesizarea și de a interveni, în cel mai scurt timp posibil. După evaluarea situației va decide dacă este necesară securizarea copilului, conform procedurilor legale în vigoare.
- În maxim 72 de ore de la momentul sesizării, supervisorul desemnat DGASPC (care poate decide să meargă împreună cu supervisorul DSP) va realiza o vizită în comunitate pentru a sprijini realizarea unei evaluări inițiale a cazului și pentru a stabili, împreună cu LC, cum să prioritizeze serviciile generate prin metodologia Aurora.
- Supervisorul județean validează și completează/ ajustează (dacă e cazul) lista de servicii⁹ și susține activitatea LC de prioritizare a serviciilor din pachetul minim de servicii care vor fi furnizate.

Observații:

- Se recomandă diferențierea între **riscul de separare a copilului de familie** (așa cum este definit de metodologia Aurora); **riscul de neglijare/abuz** – care intră în jurisdicția APL pentru intervenție și **copilul abuzat/neglijat** – care impune intervenția de urgență a DGASPC pentru securizarea copilului.

⁸ Documentarea narativă a cazurilor de prioritate 0 va fi solicitată în cadrul procesului de evaluare sumativă, pentru validarea/ajustarea definiției cu privire la riscul de separare a copilului de familie.

⁹ Validarea, completarea și ajustarea listei de servicii se realizează în vederea definitivării planului individual de servicii, așa cum este prevăzut în *Manualul de utilizare Aurora*.

D. Intervenția la nivel local

- La inițiativa AS/RS este întrunită Structura Comunitară Consultativă care trebuie să analizeze cazul din perspectiva tuturor resurselor existente la nivel local pentru furnizarea serviciilor generate de Aurora și a celor sugerate de DGASPC conform planului individual de servicii.
- Este recomandat ca, în funcție de specificul situației, să fie sesizate/infomate și mobilizate în furnizarea de servicii și alte instituții cum ar fi: școala, cabinetul medical, poliția etc. Cu toate acestea, LC alături de SCC vor identifica posibile intervenții prin intermediul asociațiilor, organizațiilor nonguvernamentale etc.
- La nivel local vor fi furnizate serviciile integrate din pachetul minim de servicii, prioritizate cu sprijinul supervisorului DGASPC, ținând cont de nevoile și vulnerabilitățile identificate. Serviciile vor fi furnizate de către LC sub îndrumarea și cu susținerea tehnică și metodologică a supervisorului de la nivel județean.
- Este recomandată solicitarea sprijinului DGASPC și a altor instituții județene pentru identificarea unor soluții pentru servicii care nu pot fi furnizate la nivel local sau cu resursele existente la nivelul local.
- Cazul va fi monitorizat ¹⁰ și reevaluat ¹¹ conform metodologiei Aurora.

¹⁰ Monitorizarea presupune urmărirea periodică a progresului fiecărui demers și este realizată trimestrial de către LC în relație cu principalul îngrijitor al copilului, principalul beneficiar al serviciului și/sau copilul în cauză, așa cum este prevăzut în Manualul de utilizare Aurora.

¹¹ Așa cum este specificat în *Manualul de utilizare a aplicației Aurora*, serviciul de reevaluare se efectuează la cel puțin 9 luni pe parcursul intervenției. Cazul este reevaluat prin aplicarea chestionarului, iar verificarea și completarea informațiilor din teren este realizată prin consultarea altor actori locali, ex. școală, medic, poliție, etc., la fel ca în cazul serviciilor de identificare.

2) Schema logică a intervenției

